

Pistoaita: työpajan suunnittelu

Hienoa, että olet kiinnostunut pistoaita-työpajan järjestämisestä! Tässä ohjeistusta työpajan tueksi.

Pistoaidan koulutusmateriaali

Verkko-opistossa olevaa koulutusmateriaalia voit käyttää työpajan tukena. Osallistujat voivat tutustua itsenäisesti siellä oleviin aineistoihin, tai voit käyttää niitä teemaan johdattelun tukena. Pdf-muotoiset tekstitiedostot (erityisesti aidan rakentamisen ohjeistus) on suunniteltu niin, että ne voi halutessaan tulostaa kentälle mukaan (jos esim. tietokoneen mukana kantaminen ei tunnu toimivalta idealta).

Paikallisjeesaajan rooli

Paikallisjeesaaja on vertaisohjaaja, jonka ei ole tarkoitus olla aiheen syvälinen asiantuntija. Työpajan järjestämisessä kysymys on enemmänkin yhdessä tekemisestä ja asioiden pohtimisesta porukalla. Joku tarvitaan kuitenkin hoitamaan kokonaisuutta, että työpajan toteutus olisi mahdollisimman sujuvaa, ja välittämään osallistujille työpajan toteuttamisen edellyttämää tietoa. On myös hyvä, että kaikilla osallistujilla on yhteinen ymmärrys mitä ollaan tekemässä ja millaisia työvaiheita prosessiin kuuluu. Työpajan valmistelua ja toteutusta voi myös jakaa eri henkilöille tai työryhmille, jottei vertaisohjaajalle kerry liikaa hoidettavia asioita.

Mitä työpajan vetäjän täytyy tietää?

- Perusymmärrys siitä, mitä työpajan järjestämiseen liittyy; järjestelyiden hoitaminen (tai tehtävien jako työryhmille), viestintä, mahdolliset lupa-asiat ja materiaalien sekä työkalujen hankinta.
- Osallistujat – mitä pitää ottaa huomioon (esim. mahdolliset liikuntarajoitteet, osallistujien osaamisen hyödyntäminen ym).
- Johdattelu teemaan ja ohjeistus (myös toteutuksen yhteinen pohtiminen) työpajan aluksi ja aikana. Lisätiedon tuottaminen tarvittaessa – ainakin tietoa siitä, mistä lisätietoa löytyy.
- Turvallisuuteen liittyvien asioiden tiedotus ja seuranta; rakentamispaikan olosuhteet, maastopalovaroitukset, säätila ja niihin liittyvät tarpeet, riskien arviointi työpajojen järjestämisessä ja käytännön toteutuksen silmällä pitäminen.

On helpointa, jos saat työpajan toteuttamiseen mukaan jonkun paikallisen yhdistyksen; esim. kyläyhdistykset ja muut MSL:n jäsenjärjestöt voivat hakea työpajaan koulutustukea. Paikallisten yhdistysten kautta saat myös viestiä kulkemaan ja todennäköisesti myös osallistujia työpajaan.

Lisätietoa koulutustuen hakemisesta löydät Arjen ympäristötekojen kurssimateriaalista.

Pistoaita: Työpajan suunnittelu

Osallistujat ja johdatus työpajaan

Ovatko osallistujat jo tiedossa? Jos eivät, mistä löytyisi aiheesta kiinnostuneita henkilöitä? Mitkä viestintätavat tavoittaisivat mahdollisia osallistujia? Onko paikkakunnalla kylä- tai muuta yhdistystä, jonka kautta kannattaisi viestitellä työpajasta? Mitä muita verkostoja viestinnässä voisi hyödyntää? Kotiseutuyhdistyksetkin voisivat olla kiinnostuneita aiheesta.

Osallistua voivat kaikki aiheesta kiinnostuneet. Monesti aidanrakennuspaikat eivät ole esteettömiä, mutta jossain määrin voidaan mahdollistaa osallistuminen myös esim. pyörätuolilla. Työpajaan voi osallistua 5-20 henkilöä, riippuen mm. siitä, onko materiaaleja jo ennakoon työstetty. Jos pyydät osallistujia ilmoittautumaan etukäteen, voit samalla kysyä mahdollisista osallistumiseen vaikuttavista asioista, jotta niitä voi ottaa paremmin huomioon työpajan toteutusvaiheessa.

Olennaista on osallistujien kiinnostus perinnerakentamiseen ja ohjeistus eri työvaiheisiin ja perustekniikoihin. Apuna voi käyttää verkko-opiston materiaaleja, joita voi katsoa yhdessä joko suunnitteluvaiheessa tai työpajan aluksi. Kurssin alussa on hyvä kertoa mm. erilaisista aitatyypeistä sekä aitojen historiasta ja kysellä osallistujilta omia näkemyksiä ja kokemuksia aitoihin ja mahdolliseen rakentamiseen liittyen.

***Minkälaisia muistoja tai kokemuksia sinulla on aidoista?
Oletko ollut mukana aidan rakentamisessa?***

Jos kyseessä on yhteisöllinen kohde, aidan merkitys kasvaa useampien ihmisten osallistuessa sen rakentamiseen ja omaksi kokemukseksi.

Pistoaidan rakentamiseen kuluva aika riippuu osallistujien kokemuksesta ja määrästä. Koulutuksessa on hyvä varata aikaa eri työvaiheisiin. 20 henkilön kurssi saa tehtyä aita noin 30-40 metriä 6 tunnissa.

Esimerkki yhteisestä pohdinnasta:

Miksi aita tehdään? Mihin se tehdään? Kuinka paljon aita olisi tarkoitus tehdä? Paljonko löytyy tekijöitä ja aikaa aidan tekemiseen? Millainen aikataulutus aidanrakennuksella voisi olla?

Paikka: Mihin aita tehdään ja millaiseen maastoon on syytä varautua? Tarvitaanko maanomistajan lupaa tai onko syytä selvittää jotain muuta sijaintiin liittyvää (vaikuttaa toimintaolosuhteisiin, tarvittavaan välineistöön ja materiaaleihin)?

Materiaalien ja työkalujen organisointi: Kuka järjestää materiaalit ja mistä ne saadaan? Kuinka paljon materiaalia tarvitaan? Löytyykö osallistujilta työkaluja tai voisiko niitä vaikka lainata jostain? Hoitaako työpajan järjestäjä vai jaetaanko järjestelyvastuuta osallistujien kesken? Aidanrakennusmateriaaleja voi myös työstää etukäteen.

Turvavälineet: Mistä saadaan viiltosuojahanskoja, tarvitaanko muita suojavarusteita? Miten varaudutaan aurinkoiseen tai sateiseen säähän? Onko alueella vettä sammutusta varten? Kuka huolehtii ensiapu- ja sammutustarvikkeista, mistä niitä saadaan?

Suunnittelukokouksessa on hyvä käydä läpi myös turvallisuus- ja vakuutusasiat, erilaisiin sääolosuhteisiin varautuminen ja mahdollinen omien työkalujen ja suojavarusteiden mukaan ottaminen (ne on hyvä mm. merkitä valmiiksi).

Pistoaita: Työpajan suunnittelu

Aidanrakentamisen jälkeen on hyvä pitää palautetilaisuus, jossa osallistujat voivat jakaa kokemuksiaan.

Olosuhteet ja turvallisuus

Aidanrakennustyöpaja on usein koko päivän mittainen, ja silloin myös **ruokailu** on syytä miettiä etukäteen. Jos työpajassa on taustaorganisaatio, heidän kanssaan voi sopia mahdollisesta kahvi-ym. tarjoilusta. ja/tai sopia osallistujien kanssa, miten evästely on helpointa toteuttaa (mm. allergioihin ja ruokarajoitteisiin on hyvä kiinnittää huomiota; hankitaanko kertakäyttöisiä astioita vai voidaanko käyttää taustaorganisaation tai osallistujien mukanaan tuomia astioita ym.) Vettä kannattaa olla tarjolla ja muistuttaa sen juomisesta varsinkin lämpimämpinä päivinä.

Riittävä tauotus ja sääolosuhteet vaikuttavat myös toimintaan ja ilmapiiriin. Paikallisjeesaajan tehtävä on arvioida, millaisessa säässä työpaja kannattaa järjestää tai olisiko parempi siirtää se toiseen ajankohtaan. Tästä voi myös keskustella osallistujien kanssa.

Työnjako on hyvä keskustella yhdessä. Jaatko ryhmän pienempiin työryhmiin? Ovatko jotkut osallistujat kiinnostuneita joistain tietyistä tehtävistä? Onko heillä jotain tiettyä **osaamista**, jota voisi hyödyntää? Kierrätetäänkö eri tehtäviä aidanrakennuksen aikana, että kaikki pääsevät kokeilemaan kaikkea? Onko joillain osallistujilla jotain sellaisia **rajoitteita**, joiden vuoksi jotkut työtehtävät eivät ole heille sopivia? Tulostettua ohjeistusta voi käyttää toiminnan eri vaiheiden tukena myös työryhmissä.

Työturvallisuuteen on syytä kiinnittää huomiota, siihen liittyy monenlaisia asioita:

- Aidanrakentamisessa työskennellään sekä tulen että erilaisten terävien työkalujen kanssa. Tutustukaa oikeisiin **tekniikoihin ja työkalujen käyttöön** ennen aidan rakentamisen aloittamista.
- Työpajaan voi osallistua hyvinkin monenlaisia ihmisiä. Kaikille hyvän ja turvallisen ilmapiirin rakentamisessa voi hyödyntää **turvallisen tilan periaatteita**, jotka voidaan käydä tilaisuuden alussa yhdessä läpi esim. kurssimateriaalissa olevan aineiston avulla.
- Kiinnitä huomiota myös työpajan ympäristön **fysiseen esteettömyyteen** ja siihen liittyviin asioihin (materiaalien sijainti ym), että esim. huonommin liikkuvat pystyvät myös turvallisesti kulkemaan työpajassa. Pohdi myös mahdollisia ennakkoon ilmoitettuja, osallistumiseen vaikuttavia asioita ja niiden edellyttämiä tuen tai huomioon ottamisen tarpeita työpajan aikana.

Pohdi itse tai tehkää yhdessä **pieni riskianalyysi** – mitä kaikkea voi tapahtua ja miten silloin toimitaan? Paikan koordinaatit, sammutus- ja EA-välineiden sijainti pitää olla kaikilla tiedossa. Luonnossa voi olla allergioita aiheuttavia asioita ja muutkin sairauskohtaukset ovat mahdollisia, joten on hyvä muistuttaa osallistujia mahdollisesti tarvittavan henkilökohtaisen lääkityksen lähellä pitämisestä. Aurinkoinen ja kuuma sää edellyttää tiheämpää tauotusta, mahdollisuuksien mukaan

Pistoaita: Työpajan suunnittelu

varjoa tai suojaavaa vaateetusta sekä riittävää nesteiden nauttimista, mikä monesti työn touhussa pääsee unohtumaan.

Yhteisessä prosessissa on hyvä myös ottaa kuvia ja jakaa kuvia sekä kokemusta eri yhteyksissä. Muista kysyä osallistujilta **kuvausluvat** työpajan alussa.

Lisätietoa ja -materiaalia:

Isien työt II, Taidonnäytteitä ja voimainkoetuksia <https://www.youtube.com/watch?v=kDHiChcEyRo>

Aidakset; särentäaidan aidasten halkominen 1:50

Vitsaksen halkaisu 2:41

Aidan rakentamista ja vitsastus 3:08

Seipään teroitus 3:40-4:03'

Teppo Korhonen: Aita. Perinteiset aidat ja portit. 72–80, Maahenki Oy. Lönnberg Painot Oy, Helsinki 2013. ISBN 978-952-5870-62-6

Ismo Björn: Metsämaakunta siirtyy kotitarpeesta metsätalouteen. (s. 151) Teoksessa Katajala, Kimmo ja Juvonen, Jaana (toim.): Maakunnan synty. Pohjois-Karjalan historia. SKS Helsinki 1989

Työpajan toteuttajan muistilista

Menestystä työpajan järjestämiseen!